

*П. Г. Казьмір, к. е. н., професор,
Сумський національний аграрний університет,
Л. П. Казьмір, к. е. н.,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
ім. М. І. Долишнього НАН України»
Україна*

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ДОКТРИНИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

За роки глибоких інституційних трансформацій постсоціалістичного періоду в Україні суттєво загострились проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій, що вказує на потребу докорінної модернізації усієї системи управління сільським розвитком. Цілком очевидно, що необхідною умовою успіху такої модернізації є вироблення не лише нової концепції управління, а й чіткої цілісної моделі її імплементації. У цьому контексті зауважимо, що за останні два десятиліття українські вчені суттєво поглибили вивчення проблем управління розвитком сільських територій, що можна трактувати як

поступове входження досліджень за цим напрямом у загальноєвропейський контекст. Однак імплементація одержаних наукових результатів в управлінську практику все ще залишається недостатньою.

ситуації, що склалася, все більше експертів вказує на потребу опрацювання вітчизняної політики розвитку сільських територій. Окремі фахівці прямо зазначають, що спроби вирішення проблем розвитку сільських територій засобами галузевої (аграрної) політики лише загострюють соціальну ситуацію на селі, а впровадження консолідованої державної «мегаполітики», адекватної сучасним потребам села, пов'язують з необхідністю інтеграції діяльності державних органів влади, місцевого самоврядування, бізнесу й громадськості [2].

На наш погляд, за таких умов доцільно розробити та прийняти Національну доктрину розвитку сільських територій України (далі – НДРСТ України) як основоположний політико-правовий документ держави, що детермінує зміст державної політики щодо підтримки сільського розвитку, конкретизує її основні ціннісні орієнтири, цілі, напрями та пріоритети, визначає ключові засоби та механізми їх досягнення у коротко-, середньо- та довготерміновій перспективі.

багатофункціонального за формою та збалансованого за змістом [1].
 лоні, а саме: уділяючи вирішальну роль підпорядкованому персоналу та
 визначення завдань і конкретних заходів щодо їх реалізації) [3].

НДРСТ України повинна чітко детермінувати структуру системи управління розвитком сільських територій як у «вертикальному», так і в «горизонтальному» вимірах.

Необхідність прийняття такого документа диктується недостатньою системністю і послідовністю сучасної державної політики України щодо розвитку сільських територій. В умовах стратегічного зближення України

ЄС, децентралізації системи державного управління, розвитку місцевого самоврядування та адміністративно-територіальної реформи в Україні важливим орієнтиром для формування нової вітчизняної політики розвитку сільських територій є відповідний досвід Євросоюзу (див., наприклад, [4]).

На етапі формування НДРСТ України на особливу увагу заслуговують питання підвищення рівня якості життя сільського населення, диверсифікації економічної діяльності у сільській місцевості, розвитку інституційної бази політики сільського розвитку, розвитку інфраструктури села (інженерної, телекомунікаційної, соціальної), поліпшення стану природного середовища тощо. У цьому контексті особливо актуальними є питання, безпосередньо пов'язані з розробкою методів проектування інституційного середовища управління сільським розвитком з врахуванням сучасних геополітичних і гео економічних викликів та оцінювання їх потенційного впливу не лише на місцевий розвиток, а й на розвиток регіонів в цілому.

Для успішного вирішення подібних завдань при формуванні НДРСТ України слід передбачити можливість якнайширшого використання новітніх управлінських технологій. Зокрема, тих, що базуються на концепті чотирикомпонентної спіралі (або як її ще називають тетра- чи квадро-спіралі), сутність якого зводиться до організації мережевої взаємодії держави, науки, бізнесу та громадськості. Цей концепт трактується сьогодні як нова інституційна матриця для гармонізації управлінського середовища на всіх рівнях економічних взаємодій, що здатна врахувати стрімке зростання ролі науково-освітньої сфери у соціально-економічному і політичному житті суспільства [5].

На наш погляд, використання концепту чотирикомпонентної спіралі при формуванні політики сільського розвитку сприятиме утвердженню принципу співвідповідальності за долю сільської місцевості загалом та імплементації

прозорих механізмів соціального партнерства між владою, агробізнесом і сільськими громадами зокрема.

Список використаних джерел:

Казьмір П. Г. Концептуальні засади модернізації системи управління розвитком сільських територій / П. Г. Казьмір, М. Г. Ступень, Л. П. Казьмір // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України [зб. наук. пр.]. – 2011. – Вип. 6 (92). Сучасні проблеми розвитку сільських територій. – С. 81–90.

Павлов О. І. Консолідована державна політика комплексного розвитку сільських територій України: концептуальний підхід, модель та рівні / О. І. Павлов // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України [зб. наук. пр.]. – 2011. – Вип. 6 (92). Сучасні проблеми розвитку сільських територій. – С. 9–17.

3. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні /

В. Тертичка. – К. : Основи, 2002. – 752 с.

Cork 2.0 Declaration 2016: A Better Life in Rural Areas. – Available at address: <https://ec.europa.eu>

Leydesdorff L. The Triple Helix, Quadruple Helix, ..., and an N-Tuple of Helices: Explanatory models for analyzing the knowledgebased economy / L. Leydesdorff // Journal of the Knowledge Economy. – 2012. – Vol. 3. – No. 1. – P. 25–35.